HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לפסול במקום אחין. סם יש עמו אחים הגוסים והלך הוא ומלן לה לרבי יהודה לאו כלום עבד ולא פסלה מן התימין [ג] הלה אחד מן התימין לייכס מיניה ולרבי יוסי דמחזיק ליה בספק פסלה מן התימין דשמא מליא מליכה ואין אחד מן התימין יכול לייכסה לכיון דלא ניכר שוב לא יכנסו[ד] אלא מחזירין ומוכלין לה:

ולחלוץ שלא במקום אחין. סם מין אחין אלא טומטום לרבי יהודה מיפטרא בולא כלום דהא ודאי אחים הוא וכליתיה דמי ולר' יוסי בעיא מליכה אמא לאו אחים הוא והאי דקאמר לא יחלוץ במקום אחין קאמר:

הדרן עלך על אלו מומין

מומין אלו. התמורין נכנסו פוסלין לכהן[ה] לעבודה:

אין קבועין אין עוברין. כל זמן שהן בו: **הכילון והליפתא והמקבן.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **ושרשאו שקוט וסקיפה.** [ז] מפרש בגמרא [סם]: **ונעלי חטורות.** פלוגתא אלא הך כילון וליפתא וכולהו דברי הכל: **חטורות.** מלבושים: **גמ' תמתי.** [ח] פסולין בתמם: **והא** [ט] **יבמת.** ללא כתיבי בתמם: **ואו דק שבנוי.** לתמרן גבי מומי [י] כבור (ו) הוא ולא כתיב בהמה דבשלמא כולהו אינך דיש כמו חוטין וזנב הטגל שהיה מגעת לארכובה מכל מום רע [כ] נפקי ללא דק ותבלול איכא למיפרך מדגליגהו רחמנא בתמם ובהמה לא גליגהו ס"מ לא פסלי בהמה. ומשני מילף ילפי מהדדי: **גרב דמחים.** מילפא דקשה הוא כחרס ומשקע בשבר ועושה מריחין: **וליפציהו רחמנא לזולתו.** מומי אי בתמם או בהמה: **וגרב וילפא הכא והכא.** גרב לגזירה שוה וילפא גלויי עלה דגרב דמופנה הוא ממי כתב עור ופסא ושבור הכא והכא: **מהייתי ליכתב.** היכי מייתייו לכתבינהו רחמנא לגלוף לידך מיניה: **קלוט וחוטין דליפנהו בתמם.** דלמה אינו מפרש פרסא ואינן נוהגין בו מומי חוטין דתמם יש לו שיעים [יא] ואין נראין החוטין וכהה הוא לית ליה [יב] לה שייעים למעלה ונראין החוטים ועפסלת בפנימתן: **בהמה נמי לא פסלי.** להכי כתב רחמנא מומים בבהמה ומנה בה קלוט וחוטין שנפגמו ושנגממו [ג] דנפקי מחרוך: **גבן וחרום ליפנהו בבהמה.** דגבן היינו שיש לו גבינים שקורין שולינ"ש ובהמה לית לה גבינים וחרום היינו שחוטמו [יג][ה] אין שמי עיניו ובהמה אין לה חוטם בין העיניים: **והנך דליפנהו בתיבך.** דלא שייכי ביה ליכתב בתיבך: **שנפחדש בה.** ולכך אינה מילוש בתמם גבן וחרום ובהמה קלוט וחוטין: **נמה לי.** למיכתב דמומין [יד] פסולין בתמם ומומין פסולין בכבור לכתיב (דברים טו) וכי יהיה בו מום וגו' ומומין [טו] פסולין בקדשים: **תמם מכבור לא תמי.** כלומר מי כתב בכבור ולא כתב בהך תמם מכבור לא תמי מה לכבור דין הוא שיפסלנו המום שבן הוא עלמו קרב: **תמם מקדשים לא תמי.** כלומר מי כתב בקדשים ולא כתב בהך הכי לא תמו מיניהו: **קדושתן מרובה.** מטלות ומשמות עולות ושלמים תמם קדושתו מרובה במלות: **אין קדוש בורעו של אהרן.** הוא דבעי מומא הא אין קדוש בזרעו של אהרן למיכל בתרומה אלא בעי מומא: **הא איכא יבלת.** ה"ג הוי מצי למיפרך מחרון לא כתיב בתמם וכן נמוך וכרות לא כתיב בתמם וגבן לא כתיב בבהמה ומצי לשנויי [בבהמה] למאן דמפרש לקמן שבדרמו עקומה ולא מוקי לה בגביני עיניו ור"ת אין לו בייסים אז שמין לו אלא בייסי אחת דתנן לעיל (דף מ.) גבי בהמה הרי זה [מום] ואין [זה] אלא ממרוח אלא דקאמר ת"ק לקמן בפיקחין אין לו בייסים אז שמין לו אלא בייסי אחת זהו אלא ממרוח אלא האמור בתמם ובקדשים כל מום שבגלוי ושאינו מוחז בגבי כבור הוא דלרבנן ליה לעיל בפרק שני מלו מומין (דף נ.). מכלל ופרט [טז] וכן מומין דגבי תמם ובקדשים אלא בתיבי בבכור לחיכת אלא בקדשים בלבד אי נמי מכל מום רע כגון דק תבלול כדפי' בקונטרס בריש פירקין ויש לומר הואיל דגלי גלי: **תמר**

א א מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הל"ג:

שיטה מקובצת

ב) בין עוברים. דמומין עוברים דפסולין באדם נפקא לן מדילפינן מבהמ' ובהמ' כתיב מום בם ודרשינן בפרק התערובות (דף עז ע"ב) מום בם הוא דלא ירצה הא עבר מומן ירצה אף באדם כתיב מום בם ודרשינן הא עבר מומן ירצה כמו בבהמה. ת"ח: **ג)** עליהן באדם הכילון: **ד)** גרב ס"א וילפת גרב וילפת לגז"ש: **ה)** גרב גרב דכתב רחמנא למה לי. הקשה הר"ר אלחנן והא איצטרך לכדרבא כר' וליכא למימר דכיון דמופנה מצד אחד חשיב ליה מופנה בהמה דאינו נמכר משום דגמרינן גז"ש לא יגאל לא יגאל מחרמים אע"ג דלאו מופנה אלא מצד אחד דהא מדכתיב רחמנא ליפת בהדי גרב באדם ובבהמה ש"מ בדבעינן מופנה משני צדדין דאי לא בעינן אלא מצד אחד לא לכתב אלא חד ילפת בהדי גרב ואומר הר"ר דמ"מ חשיב ליה מופנה לגז"ש כיון דלא איצטריך לעיל לדרש דרבא אלא לדייקא דעלמא דגרב הרי מומא הא חדרן לא הרי מומא או שמא הרי מצי למכתב שום נגע אחר דמאוסה ודמי לחרין. לשון תו"ח: **ו)** קלוט וחוטין דליתנהו באדם. פי' ברש"י דאדם אינו מפריש פרסה כר' מיהו לכאורה הוי משמע דאף במקום שיש שינים בבהמה כגון למטה פוסלין אף החוטין והיה אומר הר"ר אלחנן לפי שהבהמה פיה ארוך ופתות הרבה וכי פגום קצת מחזי הוי מום שבגלוי אבל באדם לא מחזי כולי האי והוי מום שבסתר. ת"ח: **ז)** ליכתב רחמנא מתי לכתוב עד תני וגרב נמחק: **ח)** רחמנא מומין באדם מומין בקדשים מומין בבכור צריכא דאי כתב רחמנא מומין באדם: **ט)** תני בהמה נמחק: **י)** מרובה. גלוין דקדשים נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות: **יא)** מתרתי בהי לא לכתוב לא לכתוב רחמנא בבכור: **יב)** קרבין על גבי מזבח הילכך צריכי: **יג)** איש ששוה בזרעו של אהרן. הקשה הר"ר אלחנן דהא קתני נמי במתני' גבן שהוא מום גמור ומרחה אשך דהוי נמי גמור ופסול משום מחלל עבודה דהא כתיב באורייתא ותירץ ר"י דמדקאמר האמור בתורה גבי גבן או מרוח אשך משמע שפיר דאתא לפרושי דאלו פוסלין לבד משום מום גמור מחלל עבודה ולא האחרים. ת"ח: **יג)** האחין ואם רצה: **יד)** תי' מפרש בגמרא נמחק: **טו)** אמאי פוסלין: **טז)** והא איכא יבלת: **יז)** מומי אדם הוא דכתיב ולא: **יח)** אהייא (דהוי) [מיניהו] ליכתב: **יט)** שינים בשל החוטין ואין כן: בהמה היא דאין לה: **כ)** ושנגממו נפקי מחרון: **כא)** שחוטמו משוקע בין: **כב)** דמומין פוסלין באדם ומומין פוסלין בבכור:

ג) פוסלין בקדשים:

רבינו גרשום (המשך)

בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרום דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין וליכא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטמו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד או בהמה ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. ולילפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי דליכא בהאי משום הכי כתביהו תרי זימני: אדם כהן שכן נתרבה במצות הרבה מה שאין כן לא בבכור ולא בקדשים: שכן קדושתן מרובה שקדשים נוהגין בין בזכרים בין בנקבות ועוד שיש להן קדושת הרבה חטאת ואשם עולה ושלמים: לא לייכתוב באדם ותיתי מהנך מבכור ומקדשים ראי אמרת מה לבכור שכן קדושתו מרחם תאמר באדם קדשים שיכיחו שאין קדוש מרחם ואפי' כן פוסל מום בהם. מה לקדשים שכן קדושתו מרובה בכור יוכיח וחזר הדין הצד השוה שבהן שפוסל בהן מום אף באדם נמי. מה להנך שכן קריבין על גבי מזבח מה שאין כן באדם: מה להנך בקדשים ואדם קדושתו מרובה אדם נתרבה במצות קדשים שכן קדושתן מרובה ולייכתוב רחמנא למצות: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא ונוהג קדושת אדם כהן וקדשים בין בפשוטים בין בבכורים ראוין לעבודה: קדושתן מאליהן שאין צריך להקדישן: יתר עליהן

תורה אור השלם

1. אוֹ גֶבֶן אוֹ דַק אוֹ תַּבְלֻל בְּעֵינוֹ אוֹ גָּרָב אוֹ יַלֶּפֶת אוֹ מְרוֹחַ אָשָׁךְ: ויקרא כא כ
2. עִוֵּרֶת אוֹ שָׁבוּר אוֹ חָרוּץ אוֹ יַבֶּלֶת אוֹ גָּרָב אוֹ יַלֶּפֶת לֹא תַקְרִיבוּ אֵלֶּה לַיְיָ וְאִשֶּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לַיְיָ: ויקרא כב כב
3. כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוּם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת אִשֵּׁי יְיָ מוּם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֱלֹהָיו לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: ויקרא כא כא

הגהות הב"ח

(א) בגמ' פוסלין בתמם יותר עליהן באדם הכילון וכו' וגרסינן (שקוט) תו"מ וכ"ב ס"א שקוע: **(ב)** שם ושקיפס וכעלי החטוטורות: **(ג)** שם מקפת מתן לתן ואם: **(ד)** גמ' ולילפו מהדדי תסייע לכתוב כל"ל ומיהם נכי נמקך: **(ה)** שם בבהמה נמי לא ליפסלו ואי כתב רחמנא: **(ו)** שם תמם מכבור לא תמי כל"ל ומיהם בהמה נמקך: **(ז)** רש"י ד"ה ואו דק וכו' מומי כבור מום הוא: **(ח)** ד"ה גבן גבן וכו' שמוטמו שקוע בין שמי:

לעזי רש"י

חלדרוביר"ש. גיבן.
שורציל"ש. גבות-עיניים.

מוסף רש"י

לפסול במקום אחים. סם יש אחין שניים עמו ומלן לה טומטום, לר' יהודה דאמר סתרים, ממזיר ליה בתרים ותו ולא פסלה עד דאית ליה תמתי ומתיימנא, ולר' יוסי אמא קתני, פפיקא הוא ופסלה עד דאחין לגמ' פרים הוא ומליכה היא (יבמות פג:).

ולחלוץ שלא במקום אחים. סם אין לה גם אח אלא טומטום, לר' יהודה לא בעיא מליכה מיניה, לר' יוסי כרבי יהודה בעיא מליכה ומספק (שם).

הדרן עלך על אלו מומין

פוסלין באדם. נכתב, כל זמן שמום בו לא יעבוד (לעיל ג:). **כל פרשה שנאמרה ונשנית כר'.** מוסיפה דקלא למזור ולטעות אמ' לשמור מפני דבר אחד שנתמעט בכפילתו (זבוזה ג.).

רבינו גרשום

דאי משום הכי חולצת: מאי ביניהו. בין לר' יהודה דאמר דאי סריס חמה הוי ובין לר' יוסי דאמר ספק מיכדי בין מר דבין מר לא חולץ קאמר אמר רבא לפסול במקום אחין ולייחלוץ שלא במקום אחים איכא ביניהו. לר' יהודה דאמר שמא ימצא סריס חמה פוסל במקום אחים שאם עשה בה מאמר אמרינן דילמא לאו סריס הוא ופסלה על האחין וכן נמי אי ליכא אחין אלא הוא חולץ. ולר' יהודה דאמר שהוא בסריס לא פסל במקום אחין ולא חולץ שלא במקום אחין. והאי דקאמר ר' יוסי טומטום לא חולץ היינו במקום אחין אבל שלא במקום אחין חולץ:

סליק פירקא

מומין אלו. דחשבינן בבהמה: בין קבועין ובין עוברין פסולין באדם. בכהנים: ויתר עליהן. דפסולים[ם] באדם ולא בבהמה הכילון כו': ואמאי. פוסלין באדם והא איכא יבלת דלא כתיבי באדם וכתיבי בבהמה ודק תבלול דלא כתיבי באורייתא גבי מומי בהמה ואמאי קא חשיב להו הכא בבהמה: מילף ילפי מהדדי. מומי בהמה ממומי אדם הלכך חשיב להו לכולהו בבהמה: גרב ילפת כתיב בין במומי אדם בין במומי בהמה לגזרה שוה: ומה ילפת דלא מאיסא דהוי יבש: גרב דמאיס. דהוי לח: וליכתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך ולמילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא